

באר אברהם

גליון ע"ה
ויחי

להפצת אור תורתו ותולדותיו סבארו של הצדיק השפלא פועל הישועות
הרה"ק ר' אברהם מקנהניטש זי"ע
בנה"ק ר' יהודה צבי (השני) סטרעטין טנ"כ בעיר בודאפעשט

על פי הבאר

כרע רבין כאריה וכלביא מי יקימנו (ט, מט)

הגיע לידינו מכתב בכתב יד שעדיין לא נדפס מעולם, ותוכו רצוף אהבה מלא השתוקקות וגעגועים של חסיד לרבו השוהה רחוק ממנו מעבר הים הגדול.

המכתב נשלח מאת החתום בסופו נקוב בשם ישראל יהודה בן גאלדא, אחד מחסידי רבינו זי"ע ואחריו נתקשר לבנו ממשיך דרכו הרה"ק ר' אורי זי"ע, שאח"כ עקר לארה"ב והרבה מכתבים נשתמרו בהם כתבים אליו החסידים שנשארו מהם בגאליציע ומהם באונגארין שם התגורר רבינו זי"ע בשנותיו האחרונות. חסיד זה התגורר בעיר קאזאווע שבגאליציע שהיתה אחת מן העיירות בה התגוררו ריבוי חסידים מבית סטרעטין, וגם הוא שלח כמה וכמה מכתבים אל רבו הרה"ק ר' אורי זי"ע.

ממכתב זה ניתן לראות את גודל ההתקשרות של חסידי סטרעטין – קנעהניטש לרבותינו הק', וערך מיוחד יש במכתב זה בו מזכיר הכותב להרה"ק ר' אורי כמה פעמים את שמו של אביו הק' הלא הוא רבינו זי"ע וזכרונו החרוט על לבו.

לשון מופלגת מצטט הכותב ומספר לרבי אורי שאביו – רבינו זי"ע פעם אחת נתבטא ואמר לו בהאי לישנא: "גלייב מיר, ווען דו דערמאנסט זיך אין מיר, דערמאן איך מיך אין דיר" (בתרגום ללה"ק "האמן לי, כאשר אתה נזכר ממני אזי אני נזכר ממך").

בהמשך המכתב אותו נצטט במלואו בעז"ה, מפציר החסיד ברבו הרה"ק ר' אורי שיבוא מארה"ב ע"י הספינה אל עיר בודאפעשט לכבוד הלולת אביו רבינו הק' זי"ע החל ביום כ"ח בתמוז, וכותב לו שכל עדת החסידים יחיו את עצמם בביקור זה.

אפשר לבאר כוונת הכתוב על פי אמרתו של הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימישלאן זי"ע * על מה שסמך הרמ"א בהלכות השכמת הבוקר את הגהתו "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב", על דברי מרן המחבר שכתב "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו" (שו"ע א"ח א, א, א), והקשה שלכאורה אין הגיה זו שייכת כאן אלא בהלכות ערבית, שאז היה לו להרמ"א להגיה ולהוסיף "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב", ולא כאן בהלכות השכמת הבוקר.

ואמר הרה"ק מפרימישלאן כי כוונת הרמ"א שהדרך להגיע למעלה זו שיתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, אין ביד האדם לקיים זאת אלא ע"י זה שבשכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ואז יעלה בידו להתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, כי אם אינו שוכב כארי אלא כחמור, ללא קבלת עול מלכות שמים הראויה, לא יעלה בידו לעמוד כאריה אלא יקום כחמור, ורק אם בשכבו ישכב כארי וידע לפני מי הוא שוכב, אז יעלה בידו לעמוד בבוקר כאריה. וזה שאמר הכתוב כרע רבין כאריה – ר"ל כי אם בעת שהאדם כורע לשכב הוא שוכב כאריה, אזי – וכלביא מי יקימנו, בעת אשר יתעורר בבוקר בבוקר יקום כלביא להתגבר לעבודת בוראו יתברך.²

וכמו כן אמר בלעם (במדבר ג, כד) "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף", היינו שטעם הדבר שהם עם אשר קמים כארי וכלביא ומתגברים לעבודתו יתברך, אין זה אלא לפי שלא ישכב עד יאכל טרף, שטרם שהם שוכבים הם קוראים קריאת שמע, ויודעים לפני מי הם שוכבים, לכן הם קמים ומתנשאים כארי וכלביא.

(נר אברהם ויחי)

¹ הובא בדברי יחזקאל (ומי תהלים ד"ה כי טוב) וז"ל: "אם זכרתיך על יצועי וגו' כמו שהיה מרגלא בפומא דהצה"ק מ"ה מאיר וזה"ה מפרימישלאן דהש"ע א"ר"ח סי' אן התחיל בזה הלשון: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, וכתב הרמ"א ז"ל: "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ולכאורה קשה להמחבר מדבר מענין עמידה ולמה ידבר הרמ"א עתה מענין שכיבה שהוא דבר אחר, ומה ירצה הרמ"א בזה, אלא שהיה קשה לרמ"א, דהמחבר כתב בסתם "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, דמי ראה איש ששוכב את עצמו לישן כסוס שיתגבר כארי בבוקר לעמוד וכו', הלא אם ילך לשכב כסוס יעמוד גם כן כסוס, אלא אם ישכב אינו כארי יתגבר כארי לעמוד, ולכן כתב הרמ"א פירושו: "ובשכבו עלמשכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ואז יתגבר כארי לעמוד" סי'. ובה פירש את הפסוק (תהילים טו, ז) "אם זכרתיך על יצועי – באשמוות אתה בך" ע"י"ש ובספרים פ"ע"ז הודק גם הכי "באשור תליני אלון" שהכל תלוי באופן הלילה.

² וראה בספר עמוד העבודה (ליקוטים שבסוף הספר עמי רכט) ויש בנותן טעם לציין לזה גם מש"כ באגרא דפרקא (סי' רה).

כאר המעשיות

מכאר הישוש

ויצו אותם.. קברו אותי אל אבותי

בעיר אומאן חי יהודי אחד נכבד בעדתו. לעת זקנתו מכר האיש את מטלטלי וכלי ביתו ונסע לארץ ישראל, בשביל לבנות את שארית ימיו בארץ הקודש ולהיקבר אחרי מאה ועשרים שנה באדמת הקודש. והנה לא עברו ימים מועטים, והיהודי החליט פתאום לנסוע בחזרה לחול' לאומאן, וכן עשה. כעבור איזה זמן ראו פתאום בני אומאן שאותו יהודי חזר לעירם. נשתוממו כל בני העיר ולא ידעו פשר דבר, ונטפלו אליו בשאלות מכל עבר, מה זה היה לו לנסוע ולחזור, מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי קסבר, והוא שותק ואינו משיב כלום. ויהי הדבר לחידה לבני העיר.

ויהי היום והיהודי חלה, ושלה לקרוא אליו את הגבאים של חברה קדישא כי דבר נחוץ לו אליהם. הגבאים באו, והנה החולה מדבר עמהם דברים של מה בכך שאין בהם ענין. התפלאו הגבאים והלכו להם. למחר שלח עוד פעם לבקש אליו את הגבאים. לכתחילה סירבו הגבאים ללכת, ואחר כן נמלכו והלכו אליו, והחולה שוב מדבר עמהם דברים שאין בהם ממש. כעסו הגבאים על שהטריחם לבטלה, והלכו להם. ביום השלישי, והחולה שולח שוב אחרי הגבאים ולא אבו לשמוע. באו ואמרו להחולה שאין הגבאים רוצים ללכת. שלח להודיעם כי הפעם יבאר להם הטעם של הזמנתו והוא מפציר בהם מאוד שיעברו על מידותיהם ויבואו אליו. הגבאים באו וישבו סמוך למיטת החולה והחולה אמר להם, הגיע עכשיו הזמן לגלות לכם עובדא אחת מקורות ימי חי:

בימי עלומי הייתי נוסע לירידים שונים לסחור, ומזה הייתי מתפרנס. על הרוב היו נסיעותי למקומות שבגליל בארדיטשוב, ודרכי היתה שבכל זמן שהייתי עובר דרך בארדיטשוב הייתי מתעכב יום או יומיים בבארדיטשוב, לקבל פני הצדיק הרב הקדוש ר' לוי יצחק ז"ע ויהי היום ואני נסעתי חזרה מיריד אחד ועברתי דרך בארדיטשוב. באתי לבית הצדיק והנה הוא עומד קודם התפלה כשהוא מתהלך בחדרו מעוטף בטלית, ואומר בדבוקות נפלאה הפסוקים והפרשיות שקודם התפלה. לא הרהבתי עוז להיכנס אליו בשעה זו, ועמדתי בחדר הסמוך והקשבתי לנעימת קולו. פתאום באו בקולות וזווחות קבוצת אנשים אחרים, פתחו את דלת חדרו של הרב ונכנסו לשם כשהם ניצים ומריבים זה את זה, ובאו אל הרב לדין תורה, ושמעתי שתוכן הדין תורה כך הוא.

יהודי עני אחד היה עסקו עסק החלפנות. מתוך שלא היה לו כסף של עצמו לסחור בו, היה לווה ממכריו סכומים מסוימים ונושא ונותן בחילופי מטבעותיהם ומשתכר קצת ומשלם הוצאותיו, וחוזר חלילה. בלילה הזה אבד מהיהודי סכום של שלוש מאות רובלים שנטל בהלוואה. לצערו הגדול לא היה גבול. גם מטה לחמו נשבר, וגם לגנב ייחשב. וחשד היהודי את המשרתת היהודית שלו שהיא גנבה את הכסף. המשרתת צועקת שידה לא היתה במעל, והיהודי מחרף ומגדף אותה, ודורש בתוקף שתשיב את הכסף. הלכה המשרתת וסיפרה הדברים לאביה ולאמה והללו באו לזעוק על שחושד את בתם - בת ישראל כשרה במעשה כזה ויורד לחייה, והיהודי המסכן צועק עליהם ועל בתם כאחד, עד שהחליטו כולם לבוא להרב. שמע הרב את טענותיהם ואמר: מחד גיסא, רואה אני גם שהמשרתת היא חפה מפשע וחשד חינם הוא זה אבל מאידך גיסא היהודי המסכן לא בדה הדבר מליבו בשביל להתגולל על המשרתת אלא השאיר את הכסף בביתו והכסף אבד. היכן נמצא הכסף האבוד - אינני רואה לצערי. והלך הצדיק בחדרו אנה ואנה בצער גדול כשאינו יודע איך להושיע את כולם. פתאום עמר הצדיק בתוך החדר ואמר: אילו היה נמצא איזה איש שהיה נותן לי שלוש מאות רובלים בשביל למלא להיהודי את הפסדו, הייתי מבטיח לו עולם הבא.

אני, כששמעתי מאחורי הדלת את דברי הצדיק, פתחתי את הדלת ונכנסתי לחדרו ואמרתי, האם יתן הרבי את הבטחתו זאת גם בכתב? נענה הצדיק ואמר הן. תיכף הוצאתי מכיסי את כל צרור כספי שהיה שלוש מאות רובל כסף ומסרתיו להצדיק. הצדיק נתן את הכסף להיהודי, ואמר להמשרתת: בשביל שחשדוך בחנם, אני מברך אותך שתמצאי שידור טוב. ולהיהודי אמר ואתך אני מברך שלהבא לא יהיה לך עוד שום היזק. האנשים יצאו מבית הצדיק שבעי רצון, והצדיק עמד להתפלל. לאחר התפלה נכנסתי שוב להצדיק, והזכרתי לו את הבטחתו בדבר הכתב. מיד ציוה הצדיק על הגבאי שלו להביא לפניו עט ודיו ונייר. הביא הגבאי את כלי הכתיבה והצדיק כתב איזו פתקה, כפל את הכתב על גבי החלק, מסר לי את הפתקה, ואמר לי: הא לך פתקה זו, והיזהר לבלי לפתחה ולבלי לקרוא את הכתוב בה כל ימי חייך. כשיגיע קצך ותרגיש בעצמך שהיום יום פטירתך תמסור את הפתקה לגבאי החברה קדישא, ותבקש שיניחו את הפתקה בתוך קברך. קיבלתי את הפתקה בשמחה, וכמובן נזהרתי לבלי לפתחה ולבלי לקרוא. ובשביל שתישמר הפתקה בשלימות, נמלכתי להצניעה במקום מיוחד. נתתי את הסיפור שלי לכורך ספרים שיכרכנו מחדש, ובתוך עור הכריכה שמת' את הפתקה.

כשנסעתי לארץ ישראל, שכחתי מרוב הטרדה לקחת את הסיפור. לא הרהרתי הרבה, אלא מיד שבת מהארץ הקדושה. כשנחליתי ונדמה לי שקרב קצי, שלחתי לקרוא לכם. אבל כשבאתם הוקל לי קצת, והרגשתי שהיום עדיין איננו היום האחרון ולא רציתי לגלות העובדה טרם הזמן, ולכן הוכרחתי להשיאכם לדבר אחר. וכך היה גם ביום השני. היום כבר מרגיש אני באמת שבא קצי, ולכן אני מוסר לכם הפתקה, ואני מבקש מכם לקיים דברי הצדיק ולהניח הפתקה בתוך קברי. הגבאים קבלו את הפתקה והבטיחוהו לקיים בקשתו, וכעבור שעות אחדות נפטר האיש. לאחר שנפטר אמרו הגבאים, הצדיק הרי הזהיר רק להנפטר בלבד שלא יקרא את הפתקה. אבל עלינו, לאחר שהאיש נפטר, אין איסור כלל לקרוא אותה. פתחו את הפתקה ומצאו כתוב בה: " פתחו לו שערי גן עדן - לוי יצחק בן שרה שאשא ". קיימו הגבאים את המוטל עליהם, והניחו את הפתקה בתוך קבר הנפטר, וקברוהו בכבוד גדול.

מספר נכד רבינו הגה"צ ר' יואל הלבפשטאם שליט"א:

זכיתי להתעסק בקדשים בענייני ספר נר אברהם השלם שבימים אלו נערכת עבודת העריכה להוציאו לאור עולם בשלימות בקרוב בעז"ה.

העבודה מתקדמת בס"ד אך מטבע הדברים עולה לידי ממון רב, וביום א' הייתי צריך להעביר לידי צוות העורכים סכום גדול של כמה אלפי דאלער כדי שימשיכו בעבודה אך לא היה בידי מכל וכל.

ביום א' בערב עשיתי השתדלות אחת, הדלקתי נר שמן זית לכבוד נשמת רבינו זי"ע, וביקשתי שזכותו הק' תגן שאיוושע בקרוב למען אוכל להמשיך את עבודת הקודש להפיץ את דברי תורתו בקרב ישראל.

והנה בבוקר יום ב' התקשר אליי יהודי אחד שאינו מכיר ושאל אם אני הוא המתעסק בענייני הספר. עניתי בחיוב ומיד שאל הלה היכן יוכל לפגוש אותי. קבענו פגישה ואותו יהודי הגיע ובידו חמשת אלפים דאלער להוצאות הספר. כאשר שאלתי מניין שמע את שמע רבינו ענה וסיפר לי שזכה להשתטח על הציון הק' לפני זמן מה וקיבל על עצמו לתת סכום מכובד כאשר יוושע וממש בימים אלו נושע.

לתרומות והנצחות וכל ענייני הגליון נא לפנות לאימפיל

JERUSALEMBAK@GMAIL.COM

האדרעס של ציון הק' של רבינו זי"ע בעיר בודאפשט:
Csörz u. 55 Budapest

בשעות הלילה יש תיבה ובה מפתח בית החיים
לקבל הקוד לפתוח התיבה נא לפנות אל האימפיל הג"ל
או להתקשר +367684490-1347 (ארה"ב)
או +972-733572398 (א")

חלק מהוצאות הגליון נתרנו ע"י ידידנו הנכבד

מח"ר צבי יצחק לאנגער שליט"א

נכד רבינו זי"ע

הוא הגבר אשר נטל על שכמו להפיץ את דברי תורת זקינו - רבינו זי"ע ולעשות נייחא לנשמתו